

ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه دوجین کثیف

دکتر رحیم یوسفی⁽¹⁾، فائزه پیری⁽²⁾

چکیده

هدف: صفات سه‌گانه تاریک شخصیت، فرمول‌بندی جدیدی از شخصیت ناسازگارانه است که از سطوح غیر بالینی خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی تشکیل شده است. هدف پژوهش حاضر بررسی خصوصیات روان‌سنجی نسخه کوتاه پرسشنامه دوجین کثیف در جامعه ایرانی بود. **روش:** در این مطالعه مقطعی 300 دانشجو در سال تحصیلی 92-93 به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انتخاب و با مقیاس دوجین کثیف، پرسشنامه شخصیت خودشیفته (NPI-16)، مقیاس جامعه‌ستیزی پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه سوتا MMPI و پرسشنامه ماکیاولیسم-5 مورد ارزیابی قرار گرفتند. **یافته‌ها:** تحلیل عاملی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی نشانگر وجود سه عامل خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی بود. ضرایب باز آزمائی برای کل مقیاس و مؤلفه‌ها در دامنه‌ای بین 0/66 تا 0/80 قرار داشت. ضریب همسانی درونی خرده مقیاس‌ها بین 0/68 تا 0/77 به دست آمد. همچنین ضرایب همبستگی نمره کل صفات تاریک شخصیت با خودشیفتگی، 0/57؛ با جامعه‌ستیزی، 0/42 و با ماکیاولیسم، 0/55 بود. در نهایت بین مردان و زنان در مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت تفاوت وجود داشت. **نتیجه‌گیری:** نسخه کوتاه پرسشنامه دوجین کثیف برای کاربرد در جامعه ایرانی از ویژگی‌های روان‌سنجی مناسب برخوردار است.

کلیدواژه: صفات تاریک؛ ماکیاولیسم؛ خودشیفتگی؛ جامعه‌ستیزی؛ دوجین کثیف

[دریافت مقاله: 1394/5/1؛ پذیرش مقاله: 1394/10/16]

مقدمه

عمل‌گرایانه⁶، بدبینانه و غیراخلاقی به جهان؛ رفتارهای مرتبط با نفع شخصی⁷؛ راهبردهای بلندمدت و سرد⁸ برای دنبال کردن اهداف شخصی؛ همدلی پایین و در نهایت فریبکاری بین فردی مشخص می‌شود (3، 10). کریستی و گایس نشان دادند افرادی که در این شاخص نمره بالایی کسب می‌کنند ممکن است در محیط آزمایشگاه و دنیای واقعی به شیوه‌ای سرد و فریبکارانه رفتار نمایند (2).

سازه خودشیفتگی غیر بالینی از تلاش‌های راسکین و هال (11) برای ترسیم نوع خفیف و غیرمرضی این سازه پدیدار شد که با تابلوی بالینی استحقاق⁹، سلطه‌گری و برتری مشخص می‌شود. خودشیفتگی چندین ویژگی مختلف ولی مرتبط باهم را نظیر توجه‌طلبی پایدار؛ خودپسندی¹⁰ افراطی؛ تکبر و بهره‌کشی در روابط بین فردی؛ و تمرکز شدید بر خود

در میان نامطلوب‌ترین و آزاردهنده‌ترین شخصیت‌های اجتماعی که توسط کووالسکی (1) مطرح شده است، سه شخصیت بیشترین توجه تجربی را جلب کرده‌اند که با یکدیگر همبسته و شامل ماکیاولیسم¹، جامعه‌ستیزی² و خودشیفتگی³ هستند که منجر به معرفی نیمرخ شخصیتی جدیدی به نام سه‌گانه‌های تاریک شخصیت⁴ شده است (2)، صفات تاریک شخصیت فرمول‌بندی جالب و پرتفرداری (3) است که به سرعت در حال رشد است (8-2) و روان‌شناسی جیمز باند⁵ نام گرفته است (4، 5).

سازه ماکیاولیسم اصطلاحی است که کریستی و گایس (9) بر اساس کارهای اولیه و اصول اعتقادی نیکولا ماکیاولی برگزیده‌اند که مبتنی بر یک قلمرو نگرشی است که با نگرش

(1) دکترای تخصصی روانشناسی، دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، 35 کیلومتری جاده آذرشهر، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دورنگار 04134327574 (نویسنده مسئول) E-mail: yousefi@azaruniv.edu (2) کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد خوی.

⁶ pragmatic

⁷ self-beneficial

⁸ cold

⁹ entitlement

¹⁰ egotism

¹ machiavellianism

² msychoopathy

³ marcissism

⁴ dark triad of personality

⁵ James Bond

این روابط، این احتمال وجود دارد که در نمونه‌های عادی و غیر بالینی نیز سازه‌های تشکیل‌دهنده صفات سه‌گانه تاریک شخصیت معادل و موازی هم باشند (2).

علی‌رغم علاقه علمی و پژوهشی فزاینده در حوزه صفات تاریک شخصیت، مشکلات و نقطه ضعف‌های روش‌شناختی اساسی در زمینه سنجش و ارزیابی این مفهوم وجود دارد. به‌طور سنتی، صفات تاریک شخصیت توسط سه ابزار مجزا یعنی پرسشنامه 40 گویه‌ای شخصیت خودشیفته⁵ (11)، پرسشنامه 20 گویه‌ای ماکیاولیسم⁶ (9) و مقیاس خود گزارشی گزارشی 31 گویه‌ای جامعه‌سنجی⁷ (12) ارزیابی شده است. وجود بیش از 90 گویه که به سنجش سه سازه فوق می‌پردازند، باعث شده است که کارایی لازم را برای ارزیابی صفات تاریک شخصیت توسط پژوهشگران نداشته باشند؛ بنابراین جنیسون و ویستر (21) راه‌حل بسنده‌ای را برای این مشکل پیشنهاد کرده‌اند که مبتنی است بر تهیه و توسعه نسخه 12 گویه‌ای صفات تاریک شخصیت که دوجین کثیف⁸ نام گرفته است. به‌زعم سازندگان (21)، دست کم دو دلیل عمده برای تهیه مقیاس کوتاه صفات تاریک شخصیت وجود دارد: اول این که در روش استفاده از ابزارهای مجزا، هر مقیاس سوگیری‌ها و محدودیت‌های پاسخ خاص خود را دارد. برای نمونه استفاده از مقیاس ماک-5 (9) که برای ارزیابی ماکیاولیسم به کار رفته است، ممکن است به‌وسیله مطلوبیت اجتماعی⁹ تحت تأثیر قرار بگیرد (22، 21)، همچنین این ابزار از لحاظ ویژگی‌های روان‌سنجی لازم مبهم است (23). در دو مطالعه (24، 5) همسانی درونی گویه‌های مقیاس ماک-5 از 0/7 تجاوز نکرد، که برای مقیاس 20 گویه‌ای شاخص پایینی است.

پرسشنامه شخصیت خودشیفته (25، 11) برای سنجش خودشیفتگی به میزان زیادی تحت تأثیر درجات بالایی از مدیریت برداشت¹⁰ هست (26، 21) و از یک سری گویه‌های دوگانه¹¹ تشکیل شده است که می‌توانند مسئله‌ساز باشند (21). لازم به ذکر است که کاربرد دو فن مختلف (مقیاس دو گانه در برابر مقیاس لیکرت) سنجش منجر به پیچیده‌تر شدن توانایی فرد برای سنجش صفات تاریک شخصیت

همراه با غرق شدن در تحسین خود؛ و درنهایت احساس برتری و پیشاهنگ بودن را به هم پیوند می‌دهد (10). شکل‌های مختلف خودشیفتگی، از لحاظ مطلوبیت اجتماعی و انطباق با جامعه از یکدیگر متفاوت هستند و بسیاری از آن‌ها اگر به حد آستانه بالینی نرسند، ممکن است برای افراد انطباقی باشند. برای نمونه خود افزایش¹، غرور، رهبری و اقتدار ممکن است برای فعالیت‌های اجتماعی مطلوبیت و محبوبیت داشته باشند (3).

انطباق و معرفی مفهوم جامعه‌سنجی به‌عنوان یک حالت خفیف و غیر بالینی، اخیراً و پس از طرح دو مفهوم فوق انجام گرفته است (12، 13، 2، 14). ویژگی‌های اصلی این حالت شامل تکانش‌گری و هیجان‌طلبی بالا همراه با همدلی و اضطراب پایین هست. این سازه می‌تواند در دو حالت اولیه (همراه با خودخواهی، نقص در عواطف بین فردی، فقدان پشیمانی²، بهره‌کشی³) و ثانوی (همراه با سبک زندگی و رفتارهای ضداجتماعی) تجلی نماید (3). ابزارهایی که علائم جامعه‌سنجی را می‌سنجند به دنبال تفکیک افراد ضداجتماعی از عادی هستند، برای نمونه مقیاس خود گزارشی جامعه‌سنجی از گویه‌هایی تشکیل شده است که افراد جامعه‌سنجی را از افراد عادی متمایز می‌کند. این مقیاس بعداً برای نمونه غیرجنایی⁴ روا سازی شد (2، 15). نمره‌های مقیاس خود گزارشی جامعه‌سنجی توانست رفتار ضداجتماعی را در افراد درگیر در مسائل قانونی و حقوقی و همچنین افراد عادی پیش‌بینی نماید (2).

علی‌رغم ریشه‌های گوناگونی که این سازه‌ها دارند، شخصیت‌هایی که صفات سه‌گانه تاریک را تشکیل می‌دهند، در تعدادی از ویژگی‌ها مشترک هستند. به درجات مختلف هر سه آن‌ها نمایانگر یک منش اجتماعی بدخواه همراه با گرایش‌های رفتاری در جهت خود افزایشی، سردی هیجانی، دوگانگی و پرخاشگری هستند. در آثار بالینی گاهی به پیوندهای بین این سه‌گانه‌های شخصیتی اشاره شده است (2، 16). روند اخیر در زمینه رشد و گسترش مقیاس‌های غیر بالینی، زمینه را برای ارزیابی روابط تجربی این سه سازه در جمعیت‌های عادی و غیر بالینی مقدور ساخته است. در نتیجه، در حال حاضر شواهد تجربی برای همپوشی ماکیاولیسم و جامعه‌سنجی (18، 17)، خودشیفتگی با جامعه‌سنجی (19) و ماکیاولیسم با خودشیفتگی (20) در دست هست. با توجه به

⁵ narcissistic personality inventory (NPI)

⁶ mach. IV scale

⁷ self report psychopathy scale III

⁸ dirty dozen

⁹ social desirability

¹⁰ impression management

¹¹ dichotomous

¹ self enhancement

² remorselessness

³ exploitation

⁴ non criminal

پژوهش شامل تمامی دانشجویان مشغول به تحصیل در نیمسال دوم سال تحصیلی 92-93 دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی بودند. تعداد 300 نفر (158 زن و 142 مرد) به روش تصادفی طبقه‌ای¹ انتخاب شدند. میانگین و انحراف معیار سن زنان و مردان به ترتیب برابر با $21/46 \pm 2/92$ و $21/89 \pm 2/08$ بود. جهت رعایت اصول اخلاقی ضمن اعلام داوطلبانه بودن شرکت در پژوهش، رضایت گروه نمونه برای شرکت در پژوهش جلب شد و گفته شد که نیازی به ذکر نام و نام خانوادگی نیست.

برای اجرای پژوهش ابتدا پرسشنامه دوجین کثیف پس از مکاتبه با سازندگان و کسب اجازه، توسط مؤلف اول به فارسی ترجمه شد، سپس نسخه فارسی توسط یک دکترای زبان انگلیسی ترجمه معکوس² شد و در نهایت با همکاری یک کارشناس ارشد زبان انگلیسی نواقص ترجمه‌ها اصلاح گردید. در ادامه ابزار در گروهی متشکل از 40 نفر دانشجوی کارشناسی اجرا گردید و مشکلات موجود در نسخه فارسی از لحاظ روانی و قابل فهم بودن گویه‌ها مورد اصلاح قرار گرفت. در نهایت نسخه نهایی به سه نفر از اعضای هیئت علمی گروه روان‌شناسی با مدرک دکتری تخصصی عرضه شد و نسخه فارسی مقیاس برای کاربرد نهایی آماده شد. داده‌ها به صورت تک مرحله‌ای و با استفاده از ابزارهای زیر گردآوری شدند.

پرسشنامه دوجین کثیف: این ابزار توسط جنیسون و وبستر (21) به منظور تهیه یک نسخه کوتاه برای سنجش صفات تاریک شخصیت ساخته شده است. دارای 12 گویه هست که از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود تا میزان تناسب گویه‌ها با وضعیت خود در یک مقیاس 7 درجه‌ای (کاملاً مخالفم=1 تا کاملاً موافقم=7) درجه‌بندی نماید. در این مقیاس هر کدام از سه صفت تاریک شخصیت توسط 4 گویه سنجیده می‌شود. نتایج چهار مطالعه انجام شده توسط سازندگان مقیاس جنیسون و وبستر (21) نشان داد که این مقیاس از روایی و اعتبار بالا و قابل قبولی برخوردار است. ضریب باز آزمایی برای کل مقیاس و همچنین زیرمقیاس‌ها توسط سازندگان اصلی در دامنه‌ای از 0/76 تا 0/87 به دست آمده است.

پرسشنامه شخصیت خودشیفته نسخه 16 گویه‌ای³ (NPI-16): این پرسشنامه، ابزار خود سنجی کوتاهی است که برای سنجش ویژگی‌های خودشیفتگی در گروه‌های غیر بالینی توسط آموز، رز، اندرسون (34) با استفاده از نسخه اصلی

می‌شود، درحالی که نمرات حاصل از هر یک از ابزارها باید در یک مقیاس استاندارد گردآوری شوند (4).

دوم این که ارزیابی صفات تاریک شخصیت با 91 گویه، وقت گیر است و ممکن است منجر به خستگی برخی پاسخ‌دهندگان شود، به‌ویژه زمانی که سنجش صفات تاریک شخصیت با ارزیابی یک یا چند متغیر دیگر نظیر عزت نفس یا پنج عامل بزرگ شخصیت همراه می‌شود، تعداد کل گویه‌ها از یک صد و پنجاه گویه تجاوز می‌کند. بررسی‌ها در مقیاس وسیع و با ابزارهای اصلی اگرچه داده‌های جامعی را فراهم می‌آورد، ولی ممکن است به علت خستگی شرکت‌کنندگان به خطای پاسخ منجر گردد. مقیاس‌های کوتاه می‌توانند با حذف گویه‌های اضافی و رعایت اصل ایجاز، در زمان و فعالیت صرفه‌جویی کنند و در نتیجه خستگی و آزدگی شرکت‌کنندگان در پژوهش را کاهش دهند (27)؛ بنابراین استفاده از مقیاس‌های کوتاهی که دارای کارایی بالینی و اجرایی بالایی هستند، می‌توانند هم برای پژوهشگران و هم برای پاسخ‌دهندگان سودمند و مقرون‌به‌صرفه باشند (21). اگرچه از آغاز معرفی این ابزار در سال 2010 زمان زیادی نمی‌گذرد، ولی پژوهش‌هایی در فرهنگ‌های مختلف روی آن انجام شده است (28-32). برای نمونه سازندگان مقیاس اصلی ضرایب همسانی درونی آن را در دو نمونه مورد مطالعه مجزا برای مؤلفه خودشیفتگی 0/85 و 0/87، ماکیاولیسم 0/67 و 0/72 و برای جامعه‌سنجی 0/62 و 0/66 به دست آورده‌اند. در زمینه روایی هم‌زمان و همگرای مؤلفه‌ها، همبستگی‌ها در دامنه 0/34 تا 0/76 قرار داشت (29، 30)؛ علاوه بر این روایی افتراقی مطلوبی برای این ابزار گزارش شده است (31، 32). مطالعات معطوف به بررسی ساختار عاملی پرسشنامه از مدل سه عاملی حمایت کرده‌اند (28، 33).

بر اساس آنچه بحث شد و همچنین با توجه به این که در زبان فارسی ابزاری برای سنجش صفات تاریک شخصیت وجود ندارد، لذا هدف پژوهش حاضر بررسی و ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه پرسشنامه صفات تاریک شخصیت در جمعیت ایرانی است. بر این اساس دستیابی به پاسخ سؤال‌های زیر مدنظر بوده است: 1- آیا پرسشنامه صفات تاریک شخصیت از اعتبار لازم برخوردار است؟ 2- آیا ابزار فوق از روایی لازم برخوردار است؟ 3- ساختار عاملی پرسشنامه صفات تاریک شخصیت در جامعه ایرانی چگونه است؟

روش

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی-پیمایشی هست که به ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی یک ابزار می‌پردازد. جامعه

¹ stratified

² back translation

³ narcissistic personality inventory-16

است. در پژوهش حاضر ضریب همسانی درونی آن به شیوه محاسبه آلفای کرونباخ 0/74 و به شیوه دونیمه کردن 0/69 به دست آمد.

پرسشنامه ماکیاولیسم-5: برای سنجش سازه ماکیاولیسم از مقیاس ماک-5 (9) استفاده شد. این مقیاس دارای 20 گویه هست که در آن از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود تا میزان موافقت خود را با عبارات مقیاس بر اساس یک مقیاس پنج‌درجه‌ای (کاملاً مخالفم=1 تا کاملاً موافقم=5) مشخص نماید. در مطالعه عارفی و لطیفیان (38) گزارش شده است که این ابزار در جامعه ایرانی از اعتبار مناسبی برخوردار هست. همچنین ضریب همسانی درونی به شیوه محاسبه آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر با 0/68 بود. افخم ابراهیمی، بیرشک، مکنون (39) ضریب اعتبار آن را از طریق دونیمه کردن⁴ 0/79 گزارش کرده‌اند.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار نمره‌های نمونه پژوهش در پرسشنامه دوجین کثیف در **جدول 1** ارائه شده است. ملاک کفایت نمونه‌گیری کایزر- مایر- الکین⁵ برابر با 0/72 بود که نشان می‌دهد داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب هستند. همچنین، آزمون کرویت بارتلت⁶ نیز از لحاظ آماری معنی‌دار بود (p≤0/001؛ 752/985) که نشان می‌دهد برای اجرای تحلیل بین متغیرها همبستگی کافی وجود دارد.

راسکین و تری (25) ساخته شده است. این پرسشنامه از جفت گویه‌هایی تشکیل شده است که پاسخ‌دهنده باید یکی از آن‌ها را انتخاب نماید. سازندگان اصلی پرسشنامه روایی هم‌زمان آن را از طریق پرسشنامه خودشیفتگی 40 گویه‌ای مطلوب گزارش کرده‌اند (34). محمد زاده (35) نشان داد که نسخه کوتاه پرسشنامه شخصیت خودشیفته از روایی همگرای بالایی (r=0/77) برخوردار است. ضرایب باز آزمائی¹ نسخه فارسی برابر با 0/84 بود. در پژوهش حاضر ضریب اعتبار همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ² برای این ابزار 0/74 به دست آمد.

مقیاس جامعه‌سنجی نسخه کوتاه پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا³ (MMPI): نسخه 71 سؤالی پرسشنامه در سال 1948 از روی نسخه اصلی توسط راکین کانن ساخته شده است. این آزمون یک ابزار خود سنجی با طیف پاسخ‌های بلی یا خیر است و برای غربال‌گری افراد دارای اختلال از افراد سالم ایجاد شده است. نسخه کوتاه MMPI دارای 8 مقیاس بالینی (خودبیمارانگاری، افسردگی، هیستری، جامعه‌سنجی، پارانویا، ضعف روانی، اسکیزوفرنی و شیدایی) است. این نسخه توسط اخوت و همکاران ترجمه شده و روایی و اعتبار آن برای جمعیت ایرانی مورد تأیید قرار گرفته است (36). نوربالا (37) ضریب اعتبار فرم کوتاه MMPI را بین 0/70 تا 0/80 گزارش کرده است. در این پژوهش صرفاً از مقیاس انحراف روانی اجتماعی (جامعه‌سنجی)، استفاده شده

جدول 1- میانگین و انحراف معیار نمره‌های نمونه پژوهش و همبستگی بین عامل‌ها در پرسشنامه دوجین کثیف

مؤلفه	مردان	زنان	همبستگی بین عامل‌ها			
			1	2	3	4
1 ماکیاولیسم	11/14 (6/31)	9/83 (5/03)	1			
2 جامعه‌سنجی	12/15 (4/56)	12/79 (4/63)	0/42	1		
3 خودشیفتگی	19/58 (5/90)	22/15 (5/27)	0/34	0/31	1	
4 نمره کل مقیاس	42/87 (11/22)	44/77 (10/22)	0/68	0/73	0/69	1

جدول 2- واریانس تبیین شده به وسیله راه‌حل تحلیل مؤلفه‌های اصلی با چرخش واریماکس

عامل‌ها	ارزش‌های ویژه اولیه			مقادیر مؤلفه‌های استخراج شده پس از چرخش		
	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی	کل	درصد واریانس	درصد تراکمی
خودشیفتگی	2/82	23/49	23/49	2/47	20/63	20/63
ماکیاولیسم	2/18	18/20	41/70	2/25	18/77	39/41
جامعه‌سنجی	1/35	11/25	52/95	1/62	13/53	52/95

⁴ split half

⁵ Kaiser Meyer Olkin (KMO)

⁶ Bartlett's test of sphericity

¹ test retest

² Cronbach's alpha

³ Minnesota Multiphasic Personality Inventory

جدول 3- نتایج تحلیل مؤلفه‌های اصلی و وزن‌های عاملی مربوط به هر مؤلفه

مؤلفه‌های استخراج‌شده	گویه‌ها
خودشیفتگی	گویه 12 تمایل دارم دیگران به من توجه و لطف خاصی داشته باشند.
ماکیاولیسم	گویه 10 تمایل دارم دیگران به من توجه کنند.
جامعه‌ستیزی	گویه 9 تمایل دارم دیگران تحسینم کنند.
	گویه 11 تمایل دارم به مقام و منزلت خاصی برسم.
	گویه 4 تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم دیگران را به هر وسیله‌ای به کار بگیرم.
	گویه 1 تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم از دیگران استفاده ابزاری کنم.
	گویه 2 تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم دیگران را فریب داده و به آن‌ها دروغ بگویم.
	گویه 3 تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم از دیگران تعریف و تمجید کنم.
	گویه 8 تمایل دارم نسبت به انسان‌ها بدبین باشم.
	گویه 7 تمایل دارم تا اندازه‌ای سنگدل و بی‌تفاوت باشم.
	گویه 6 تمایل دارم به جنبه‌های اخلاقی اعمال و رفتارم توجه نکنم.
	گویه 5 تمایل دارم احساس پشیمانی نکنم و افسوس نخورم.

جامعه‌ستیزی بود که از طریق گویه‌های 5، 6، 7، 8 مشخص شد. ضرایب همسانی درونی پرسشنامه به شیوه محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برای عامل‌های خودشیفتگی 0/77، ماکیاولیسم 0/72، جامعه‌ستیزی 0/68 و برای کل مقیاس 0/76 بود.

ضریب باز آزمائی پرسشنامه به فاصله 2 هفته برای کل پرسشنامه 0/75 و برای عامل‌های خودشیفتگی 0/79، ماکیاولیسم 0/80 و جامعه‌ستیزی 0/66 بود.

برای ارزیابی روایی ملاکی پرسشنامه دوجین کثیف، از پرسشنامه شخصیت خودشیفته نسخه 16 گویه‌ای، مقیاس جامعه‌ستیزی نسخه کوتاه پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا و هم‌چنین پرسشنامه ماکیاولیسم-5 استفاده شد. **جدول 4** همبستگی بین پرسشنامه دوجین کثیف و سایر ابزارها را نشان می‌دهد.

برای استخراج ساختار عاملی پرسشنامه دوجین کثیف در نمونه پژوهش، به دو دلیل از تحلیل عاملی اکتشافی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی¹ با استفاده از چرخش واریماکس² استفاده شد؛ اول این که سازندگان ابزار از این روش استفاده کرده‌اند و همچنین این که از لحاظ نظری بین مؤلفه‌ها استقلال وجود دارد و چرخش متعامد ارجحیت دارد. در کل 3 مؤلفه ارزش ویژه³ بالاتر از یک داشتند و این 3 مؤلفه، در مجموع 52/95 درصد از واریانس کل را تبیین می‌کرد. **جدول 2** کل واریانس تبیین شده توسط مؤلفه‌های اصلی را نشان می‌دهد.

جدول 3 گویه‌های مربوط به هر یک از مؤلفه‌های استخراج شده را نشان می‌دهد. گویه‌های 9، 10، 11، 12 بر روی مؤلفه خودشیفتگی بارگذاری شدند. گویه‌های 1، 2، 3، 4 روی مؤلفه ماکیاولیسم بارگذاری شدند. در نهایت سومین مؤلفه

جدول 4- همبستگی بین پرسشنامه دوجین کثیف و سایر مقیاس‌ها

خودشیفتگی	جامعه‌ستیزی	ماکیاولیسم	مؤلفه خودشیفتگی	مؤلفه ماکیاولیسم	مؤلفه جامعه‌ستیزی	نمره کل صفات تاریک
1						
0/26*	1					خودشیفتگی-16 گویه‌ای جامعه‌ستیزی (MMPI)
0/36*	0/22*	1				ماکیاولیسم-5
0/52**	0/25*	0/18	1			مؤلفه خودشیفتگی
0/37**	0/32*	0/61**	0/25*	1		مؤلفه ماکیاولیسم
0/25*	0/67**	0/32*	0/21*	0/26*	1	مؤلفه جامعه‌ستیزی
0/57**	0/42**	0/55**	0/66**	0/62**	0/72**	نمره کل صفات تاریک

* همبستگی‌ها در سطح 0/01 معنادار است؛ * همبستگی‌ها در سطح 0/05 معنادار است.

¹ principal components analysis

² varimax

³ eigen value

جدول 5- نتایج تحلیل واریانس چند متغیری مقایسه نمره‌های زنان و مردان در مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت

متغیر	جنس	میانگین (انحراف معیار)	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	معناداری
مؤلفه ماکیاولیسم	مردان	11/14 (6/31)	156/86	1	156/86	4/96	0/027
	زنان	9/83 (5/03)					
مؤلفه جامعه‌ستیزی	مردان	12/15 (4/56)	28/42	1	28/42	1/33	—
	زنان	12/79 (4/63)					
مؤلفه خودشیفتگی	مردان	19/58 (5/90)	458/65	1	458/65	14/68	0/001
	زنان	22/15 (5/27)					

برای مقایسه تفاوت‌های جنسیتی در صفات سه‌گانه تاریک شخصیت از تحلیل واریانس چند متغیری استفاده شد. اثر کلی آزمون ($p < 0/001$) معنادار بود. نتایج مقایسه نمره‌های زنان و مردان در هر یک از مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت در جدول 5 ارائه شده است.

همان‌طور که در جدول 5 ملاحظه می‌شود، بین نمره‌های مردان و زنان در مؤلفه‌های ماکیاولیسم و همچنین خودشیفتگی تفاوت معنادار وجود دارد. مردان در مؤلفه ماکیاولیسم و زنان در مقیاس خودشیفتگی نمره بالاتری داشتند.

بحث

پژوهشگران علاقه فراوانی برای ساخت ابزارهای کوتاه و فشرده جهت سنجش سازه‌های مهم شخصیتی دارند (28). در همین راستا هدف پژوهش حاضر آماده‌سازی و بررسی مقدماتی خصوصیات روان‌سنجی پرسشنامه دوجین کثیف در جمعیت ایرانی بود. بر همین اساس مقیاس 12 گویه‌ای صفات تاریک شخصیت پس از برگردان به زبان فارسی و آماده‌سازی یک نسخه فارسی مناسب و دقیق روی 300 نفر اجرا گردید. نتایج تحلیل عاملی به روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی، سه مؤلفه را نشان داد که با عامل‌های پیشنهاد شده در تحلیل سازندگان اصلی (21) منطبق بود. مؤلفه‌های استخراج شده همبستگی بسیار بالایی را با گویه‌های مربوطه نشان دادند، میانگین بارهای عاملی بالا بود که نشانگر بار عاملی خوبی برای مؤلفه‌ها هست. نتایج تحلیل عاملی پرسشنامه دوجین کثیف با نتایج حاصل از مطالعات مختلف (28، 21، 35) همسو بود. این یافته در وهله اول حاکی از این موضوع است که فرمول‌بندی صفات تاریک شخصیت در ساختار پرسشنامه سه عاملی دوجین کثیف در جامعه ایرانی نیز قابل اکتشاف هست و در فرهنگ ایرانی نیز ساختاری مشابه دارد.

بررسی اعتبار مؤلفه‌های پرسشنامه دوجین کثیف به دو شیوه انجام شد. نخست نتایج تحلیل اعتبار مقیاس نشان داد که ضرایب باز آزمائی برای کل مقیاس و مؤلفه‌ها در دامنه‌ای بین 0/66 تا 0/80 قرار داشت. ضرایب باز آزمائی در مطالعه سازندگان اصلی در دامنه‌ای بین 0/76 تا 0/87 قرار داشت. بر این اساس، همسو با مطالعه سازندگان (21، 28) می‌توان گفت که نسخه کوتاه پرسشنامه دوجین کثیف از ثبات لازم برخوردار است. همچنین برای ارزیابی همسانی درونی گویه‌های مقیاس ضرایب آلفای کرونباخ برای مقیاس بین 0/68 تا 0/77 قرار داشت. این ضرایب در مطالعه سازندگان اصلی (21، 28) در دامنه‌ای بین 0/62 تا 0/87 قرار داشت؛ بنابراین همسو با نتایج سازندگان اصلی (21، 28)، یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که گویه‌های پرسشنامه دوجین کثیف از هماهنگی و انسجام درونی بالایی برخوردار هستند. تحلیل‌های انجام شده در زمینه روایی همگرایی مقیاس نشان داد که این مقیاس با پرسشنامه شخصیت خودشیفته نسخه 16 گویه‌ای، مقیاس جامعه‌ستیزی نسخه کوتاه پرسشنامه شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا و هم‌چنین پرسشنامه ماکیاولیسم -5 به‌طور مثبت همبسته است. تمامی همبستگی‌های محاسبه شده پرسشنامه دوجین کثیف و مؤلفه‌های سه‌گانه آن با سایر شاخص‌ها معنادار بودند. این یافته همسو با نتایج مطالعه جنیسون و وبستر (28) نشانگر این موضوع است که نسخه کوتاه پرسشنامه دوجین کثیف در دستیابی آنچه مدنظر بوده، موفق بوده است. جنیسون و وبستر (21) معتقد هستند که نسخه کوتاه مقیاس صفات تاریک شخصیت ضمن این که دارای مزیت عمده ایجاز است، باید انعطاف‌پذیری لازم را همانند فرم‌های بلند سازه‌های صفات تاریک شخصیت داشته باشد و در عمل همانند آن‌ها عمل نماید. برای تحقق به این ویژگی، نسخه کوتاه باید با مقیاس‌های اصلی و فرم بلند سازه‌های تشکیل دهنده همبسته باشد. علی‌رغم چنین شواهد تأییدکننده، باید بیان کرد که

ویژگی‌های روان‌سنجی لازم و کافی را برای استفاده در ایران دارا است.

سپاسگزاری

نویسندگان وظیفه خود می‌دانند تا از تمامی دانشجویان شرکت‌کننده در این پژوهش کمال تشکر و امتنان خود را اعلام نمایند.

[بنا به اظهار نویسنده مسئول مقاله، حمایت مالی از پژوهش و تعارض منافع وجود نداشته است].

منابع

1. Kowalski RM. (Ed). Behaving badly: Aversive behaviors in interpersonal relationships. Washington, DC: American Psychological Association;2001.
2. Paulhus DL, Williams KM. The Dark Triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *J Res Pers.*2002; 36(6): 556-563.
3. Furtner MR, Rauthmann JF, Sachse P. The self-loving self-leader: an examination of the relationship between self-leadership and the dark triad. *Soc Behav Pers.*2011; 39(3):369-380.
4. Jonason PK, Li NP, Webster GW, Schmitt DP. The Dark Triad: Facilitating short-term mating in men. *Eur J Pers.*2009; 23: 5-18.
5. Jonason PK, Li NP, Teicher EA. Who is James Bond? The Dark Triad as an agentic social style. *Pers Individ Dif.* 2010; 8:111-120.
6. Jonason PK, Webster GD. A protean approach to social influence: Dark Triad personalities and social influence tactics. *Pers Individ Dif.* 2012;52: 521-526.
7. Jonason PK, Webster GD, Schmitt DP, Li NP, Crysel L. The antihero in popular culture: A life history theory of the Dark Triad. *Rev Gen Psychol.*2012;16: 192-199.
8. Jonason PK, Krause L. The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Pers Individ Dif.* 2013; 55: 532-537.
9. Christie R, Geis FL. *Studies in Machiavellianism.* New York: Academic Press; 1970.
10. Jakobwitz S, Egan V. The Dark Triad and normal personality traits. *Pers Individ Dif.* 2006. 40 (2):331-9.

برخی مطالعات نیز مطرح کرده‌اند که صفات سه‌گانه اندازه گرفته شده توسط پرسشنامه دوجین کثیف ممکن است ویژگی‌ها و مشخصه‌های منحصر به فرد صفات تاریک را نتوانند به نمایش بگذارند (40).

در پژوهش‌های انجام گرفته در زمینه صفات تاریک شخصیت (2)(21) با توجه به نقش جنسیت مطرح شده است که معمولاً مردان نمره‌های بالاتری را در مقایسه با زنان در صفات تاریک شخصیت کسب می‌کنند. بر همین اساس در بخش پایانی یافته‌ها به مقایسه نمره‌های مردان و زنان گروه نمونه در مؤلفه‌های صفات تاریک شخصیت پرداخته شد. نتایج نشان داد که مردان در مؤلفه ماکیاولیسم در مقایسه با زنان، نمره‌های بالاتری را کسب کردند. شاید این تفاوت ناشی از این موضوع باشد که از مردان در مقایسه با زنان بیشتر انتظار می‌رود تا به اهداف و خواسته‌های خودشان برسند و در این مسیر گاهی ممکن است از روش‌های غیرانسانی و نامطلوب نیز استفاده کنند. همچنین بین مؤلفه جامعه‌ستیزی بین دو جنس تفاوت معناداری وجود نداشت. نکته جالب توجه این که در این پژوهش، زنان در مقایسه با مردان نمره‌های بالاتری را در مؤلفه خودشیفتگی کسب کردند، یافته‌ای که با نتایج پژوهش افخم ابراهیمی، بیرشک، مکنون (33) همسو بود. با توجه به این که مردان بیشتر از زنان به اختلال شخصیت خودشیفتگی مبتلا می‌شوند، مورد انتظار بود که در مؤلفه خودشیفتگی نیز مردان نمرات بالاتری کسب کنند، در حالی عکس این موضوع به دست آمده است. در تبیین این وضعیت می‌توان گفت که نمرات بالای زنان در مقایسه با مردان می‌تواند ناشی از تفاوت ماهیت خودشیفتگی ارزیابی شده توسط ابزار فوق باشد؛ چرا که ارائه کنندگان نظریه صفات تاریک شخصیت نیز مدعی هستند که در این فرمول‌بندی سطوح زیر آستانه‌ای و غیر بالینی خودشیفتگی مدنظر است. شاید بهتر باشد که پژوهش‌های آتی به تفاوت‌های جنسیتی در صفات تاریک شخصیت با تأمل بیشتری بنگرند. همچنین ممکن است تفاوت جنسیتی یافته شده در مؤلفه خودشیفتگی با توجه به رویکرد تکاملی و اقتضای شرایط سنی دختران نیز قابل توجیه باشد. به هر حال بهتر است این موضوع در جریان پژوهش‌های آتی و با توجه به نگرش‌های اجتماعی و فرهنگی حاکم بر نقش‌های جنسیتی در بافت جامعه ایرانی مورد مطالعه بیشتری قرار بگیرد.

نسخه کوتاه پرسشنامه دوجین کثیف از ساختار عاملی مشابه با نسخه اصلی برخوردار است. همچنین این مقیاس اعتبار و روایی بالا و قابل قبولی دارد. به‌طور کلی این مقیاس

11. Raskin R, Hall CS. A Narcissistic Personality Inventory. *Psychol Rep.* 1979;45: 590-599.
12. Hare RD. Comparison of procedures for the assessment of psychopathy. *J Consult Clin Psychol.* 1985;53:7-16.
13. Lilienfeld SO, Andrews BP. Development and preliminary validation of a self report measure of psychopathic personality traits in noncriminal populations. *J Pers Assess.* 1996; 66: 488-524.
14. Hare RD. Manual for the revised Psychopathy Checklist (2nd ed). Toronto, ON: Multi-Health Systems; 2003.
15. Forth AE, Brown SL, Hart SD, Hare RD. The assessment of psychopathy in male and female noncriminals: Reliability and validity. *Pers Individ Dif.* 1996; 20: 531-543.
16. Hart S, Hare RD. Association between psychopathy and narcissism: Theoretical views and empirical evidence. In Ronningstam EF (Ed.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications.* Washington DC: American Psychiatric Press. 1998: 415-436.
17. Fehr B, Samsom D, Paulhus DL. The construct of Machiavellianism: Twenty years later. In Spielberger CD, Butcher JN. (Eds.), *Advances in personality assessment.* Hillsdale, NJ: Erlbaum. 1992; 9: 77-116.
18. McHoskey JW, Worzel W, Szyarto C. Machiavellianism and psychopathy. *J Pers Soc Psychol.* 1998; 74: 192-210.
19. Gustafson SB, Ritzer DR. The dark side of normal: a psychopathy-linked pattern called aberrant self-promotion. *Eur J Pers.* 1995; 9:147-183.
20. McHoskey J. Narcissism and Machiavellianism. *Psychol Rep.* 1995;77: 755-759.
21. Jonason PK, Webster GD. The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychol Assess.* 2010; 22: 420-432.
22. Wilson DS, Near D, Miller RR. Machiavellianism: a synthesis of the evolutionary and psychological literatures. *Psychol Bull.* 1996; 119:285-289.
23. Jones DN, Paulhus DL. Different provocations trigger aggression in narcissists and psychopaths. *Soc Psychol Personal Sci.* 2010;1:12-18.
24. Jonason PK, Li NP, Buss DM. The costs and benefits of the Dark Triad: Implications for mate poaching and mate retention tactics. *Pers Individ Dif.* 2010;48: 373-378.
25. Raskin R, Terry H. A principle-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *J Pers Soc Psychol.* 1988;54(5):890-902.
26. Auerbach JS. Validation of two scales for narcissistic personality disorder. *J Pers Assess.* 1984;48:649-653.
27. Saucier GD. Mini-markers: A brief version of Goldberg's unipolar Big-Five Markers. *J Pers Assess.* 1994;63:506-516.
28. Jonason PK & Webster GD. The Dirty Dozen: A concise measure of the Dark Triad. *Psychol Assess.* 2010; 22: 420-432.
29. Jonason PK, Li NP & Czarna AZ. Quick and dirty: Some psychosocial costs associated with the Dark Triad in three countries. *Evolutio Psychol.* 2013; 11: 172-185.
30. Rauthmann JF & Kolar GP. Positioning the Dark Triad in the interpersonal circumplex: The friendly-dominant narcissist, hostile-submissive Machiavellian, and hostile -dominant psychopath? *Pers Individ Dif.* 2013; 54: 622-627.
31. Jonason PK, Slomski S & Partyka J. The Dark Triad at work: How toxic employees get their way. *Pers Individ Dif.* 2012; 52: 449-453.
32. Jonason PK & Krause L. The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: Cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Pers Individ Dif.* 2013; 55: 532-537.
33. Jonason PK, Kavanagh P, Webster GD & Fitzgerald D. Comparing the measured and latent Dark Triad: Are three measures better than one? *J Methods Meas Soc Sci* 2011; 2: 28-44.
34. Ames DR, Rose P, Anderson CP. The NPI-16 as a short measure of narcissism. *J Res Pers.* 2006; 40: 440-50.
35. Mohammadzadeh A. Iranian validation of the narcissistic personality inventory-16. *J Fundam Ment Health.* 2010; 4(44): 274-81 (In Persian).
36. Sahebolzamani M, Alilou L, Rashidi A, Shakibi A. Determining individual characteristics of addicts

- through multi-dimensional "MMPI" questionnaire who referred to the treatment centers of Tehran in 2008. *Urmia Med J.* 2010; 20 (4):290-297.
37. Noorbala A. Mental health survey of the adult population in Iran. *Br J Psychiatr.* 2004; 184: 70-73.
38. Arefi M, Latifian M. The study role of empathy and Machiavelli beliefs in social competency of student with 9-12 years old. *J of edu and lear st.* 2011; 60(2):61-81.
39. Afkham Ebrahimi A, Birashk B, Maknoon N. Attachment Styles and Their Relationship to Self and Other Models and Personality Traits in Students of Faculties of University of Medical Sciences. *Adv Cogn Sci.* 2008;10(3):34-44.
40. Lee KA, Wiltshire MC, Bourdage JS, Visser BA & Gallucci A. Sex, power, and money: Prediction from the Dark Triad and Honesty-Humility. *Eur J Pers.* 2013; 27: 169-184.

Original Article

Psychometric Properties of Persian Version
of Dirty Dozen Scale

Abstract

Objectives: Dark triad is a new formulation of maladaptive personality that is composed of Machiavellianism, subclinical narcissism, and subclinical psychopathy. The aim of the current research was to study the psychometric properties of the short form of Dirty Dozen Scale among Iranian population.

Method: In this cross sectional study, 300 university students in 2014-15 academic year were selected using stratified sampling method and were assessed by Dirty Dozen Scale, Narcissistic Personality Inventory-16 (NPI-16), Psychopathy scale of the Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI), and Machiavellianism Questionnaire (MACH-IV). **Results:** Factor analysis by principle component analysis extracted three components: narcissism, machiavellianism and psychopathy. Test-retest correlation coefficients for the total scale and its subscales ranged from 0.66 to 0.80. Internal consistency of the subscales ranged from 0.68 to 0.77. Also, correlation coefficients between total score of Dark Triad Scale and Narcissistic personality, psychopathy, and Machiavellianism were 0.57, 0.42, and 0.55, respectively. Finally, there was a significant difference between males, and females' scores on Dark Triad components. **Conclusion:** Short form of Dirty Dozen Scale has suitable psychometric properties for Iranian population.

Key words: *dark triad; Machiavellianism; narcissism; psychopathy; dirty dozen*

[Received: 23 July 2015; Accepted: 6 January 2016]

Rahim Yousefi*, **Faeze Piri^a**

* Corresponding author: Azarbaijan Shahid
Madani University, Tabriz, Iran, IR.

Fax: +98 41 34327574

E-mail: yousefi@azaruniv.edu

^aIslamic Azad University of Khoy, Khoy, Iran.